

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden estütörtökön.

Előfizetési ára:
 Egész évre 5 frt — kr.
 Fél évre 2 frt 50 kr.
 Negyed évre 1 frt 25 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Prok Gyula. Sztompák Jenő.**
 Társ-szerkesztő:
 Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.

Hirdetéseket és előfizetéseket
 elfogad a kiadó-hivatal: **Nyiregyházán,**
iskola-utca 13-ik szám.
 Egyes szám ára 10 krajczár.

A főgymnásium kibővítése.

Dr. Mezőssy Béla országgyűlési képviselő úr a „Nyírvidék“ vasárnapi számában válaszol ama cikkünkre, a mely a nyiregyházi főgymnázium túltömöttségével foglalkozott, és sürgette ennek a abnormis helyzetnek gyors orvoslását.

Ebben a cikkünkben ötletszerűen azt a gondolatot juttattuk kifejezésre, hogy a vármegye kulturális érdekeit kényszerűségből a nagy-kállói gymnáziummal a nyiregyházi főgymnáziummal való egyesítése által lehetne kielégíteni. Dr. Mezőssy Béla úr válaszában igaztalansággal vádol, s biztat azzal, hogy az ajánlott gyógmódunk diadalt aratni nem fog, mert a terv megvalósításának közoktatásügyünk minden rangu tényezője kell, hogy a dolog természeténél fogva ne álljon szolgálatába.

Fogadja dr. Mezőssy Béla úr biztositásomat arról, hogy válaszáért nem csak nem baragszom, hanem — akinek közéleti tevékenységét nagyra becsülöm s irányát, amelyet szűkebb körében követ, csaknem kivétel nélkül lelkesedéssel valom magaménak, — örülök neki. Ezen, a cikkében quasi előlegezett inszINUACZIÓT azonban feltételül el háritok magamról, kijelentvén, hogy a cikkének átolvasása

után eszembe sem jutott, hogy ó a nagy-kállói kerület országgyűlési képviselője, s hogy azt pro domo sua tekintsem. Elvégre is dr. Mezőssy Bélát láttam már ott is küzdeni kitartással és lelkesedéssel, ahol nem Nagy-Kálló különleges érdekeiről volt szó, láttam lelkesülni akkor is, midőn e nemes szenvedély felbúzdulását nem az országgyűlési képviselővé való megválasztásának talán csak rejtett gondolata inspirálhatta. Épen ezért higgye meg nekem, hogy cikkének megítélésénél sokkal magasabb állápontra helyezkedem.

Ami a dolog érdemét illeti, sem beismerést nem teszek, sem tagadással nem élek, hanem im' hallja a következőket:

Körülbelül tíz éve már, hogy képességeimhez mérten forgatom az újságírói tollat, nem kenyérkeresetből, de őszinte, elismerésre sem leselkedő hajlamból. Enemű működésemmek — legalább igyekeztem mindenkoron oly jelleget kölcsönözni, hogy abban soha sem egyéni érdek, sem szembeállítás a valódi, az ideális alapokon épült irányelvek tisztító retortáján átszűrt eszmélkedés szerinti közérdekléssel — alacsonyabb rendű, mondjuk partikularis érdek védelme és támogatása ki ne tűnjék, sőt annak feltevése is

bárki részéről ki legyen zárva. Nem akarok a sikerekről beszélni, mert ilyenek hívése is a mi viszonyaink között túl nagy szerénytelenség sőt vaktság volna. De a tíz év alatti tapasztalataimból már jogom van veszágnél nélkül kiemelni egy-két tanulmányt.

Ha nálunk az újságíró egyenesen, rideg logikával gondolkodik és ír, akkor a munkája — bármily nemes lelkesedés ösztönzi is azt — hatástalan marad. Az igazság általában véve szintelen, s csak a kiválasztottak által engedi magát láttatni. Ugyan mondja meg nekem dr. Mezőssy Béla úr, hogy nálunk Szabolcsvármegyében és Nyiregyházán sokan vannak-e azok a „kiválasztottak“ akiknek az élet minden viszonyaiban való igazság a lelkébe vésődik, s nem csak bennmaradó, elvont tudatot alakít: de cselekvésre buzdít, és ezzel kifelé ható elhatározás véghez vitelének proceszusát indítja meg. Én nem adom meg a feleletet, mert az keserű igazság volna, s félek tőle, hogy elbizakodottsággal és arroganciával vádolnának. E helyett supponálok a következőket: Tegyük fel, hogy irván a nyiregyházi főgymnázium alsó osztályainak túltömöttségéről, a nagy-számútanulni vágyó ifju elutasítását a

A „NYIREGYHÁZA“ TÁRCZÁJA.

Betti kisasszony.

(Egy regény eleje és vége.)

Ira: Kóbor Tamás.

I.

As eleje.

Betti kisasszony a párisi udvarbeli műhely leghomályosabb zugában kopogtatja a varrógépet. A ki a nagy üvegablakon keresztül néz, legfőlebb szőke kontyát látja ragyogni. Előli, az első ablak mellett teljes nagyságában és rutságában találják Henriette kisasszonyt, a műhely első és legöregebb tagját, a kinek a keze, a szeme és a nyelve sohasem pihen. Jölelők, szaporanyelvű kisasszony, a ki barátokból az alája rendelt társnővel s azon van, hogy ne érezze magát nálok idősebbnek.

Betti kisasszonynál van szebb leány is a műhelyben, de csöndesebb egy sínes. Ő beszél a legkevésbé, ő kaczag a leghalkabban. Mintha folyton egy édes, titkos gondolatot forgatna agyában, alattomosan magában mosolyg. — A nagy tükörablak, az avancement legkecsgetőbb előnye, mintha riasztaná. Összegubbaszkodik varrógépe fölött s ha félkarjával felbontja a vásznakat, elrejtőzik mögöttük. A többi leánynak felszeme a munkán pihen, felszeme pedig a párisi udvar átjáróit kémleli. Nincs az az arra járó fiatal

ember, a kit egy pillanat alatt ki nem tanulmányoznának a fiatal emberekkel igen ártatlan mulatság. Ha egyike ezeknek az urfiaknak megszólítaná valamelyiküket, sikoltva menekülnének előle. Azért Betti kisasszonyt az ő tartózkodásaért nem is kell erőnyesebbnek tartani a többinél és azért nem tud hangosan kaczagni, azért nem mer kíváncsi lenni az arra menőkre. Betti kisasszony rejtelmes mosolygása, önfeléd magabamerülése az ébren álmódás bűvös hangulata, mely nem engedi a mának élni, csak a tegnapi, melynek minden apró eseményeket újra átgondolja és a jövőnek, melynek káprázatos színeitől szinte elvakul.

A varróleányoknak ez a rejtett kaczérodása a fiatal emberekkel igen ártatlan mulatság. Ha egyike ezeknek az urfiaknak megszólítaná valamelyiküket, sikoltva menekülnének előle. Azért Betti kisasszonyt az ő tartózkodásaért nem is kell erőnyesebbnek tartani a többinél és azért nem tud hangosan kaczagni, azért nem mer kíváncsi lenni az arra menőkre. Betti kisasszony rejtelmes mosolygása, önfeléd magabamerülése az ébren álmódás bűvös hangulata, mely nem engedi a mának élni, csak a tegnapi, melynek minden apró eseményeket újra átgondolja és a jövőnek, melynek káprázatos színeitől szinte elvakul.

Betti kisasszony a tizenhét éves leányok idilli korszakában él. Ha tükörbe néz, a saját ragyogó kék szeméből olvassa ki a boldogságot. Apró virágokból összeálmodott tündérkert ez a boldogság. Itt-ott egy szó, egy készorítás, tán egy futólagos ölelés és ezer eszű derítik föl a szívet, úgy táplálkozik belőlük, mint a madárka egy-egy szem bubából. A ki nézi talán nevet is ezen a furcsa boldogságon s az el sem is képzeltető fényes jövendő. Ez a boldogság egy szélesszájú, kopott kabátos orvosnövendék,

kócos hajjal, beretváiatlan állal és havi 20 forint jövedelemmel. A fényes jövendő pedig ugyanaz a szélesszájú, csunya és buta kis legény, fekete kabátban doktori titullissal és havonkint száz forint jövedelemmel. A szerelem apró édességeit este, egy dobútczai piszkos ház folyosóján osztogatják egymásnak, a friss levegőre kiülő szegény szomszédok, szülők, testvérek jelenlétében.

Az ajtó elé kikerülnek a székek, az emberek letelepednek rajtok s mig lenn az udvaron felhangzik a gyermekek zsvaja, a leszakadó este homályában odafenn megindul a szegény emberek kaszinózása. Betti kisasszony egyik oldalán a huga, másik oldalán Silberfreund ur, szájjával a pipában. Kezdi az időn, hangosan, majd halkabban folytatják s mikor a kis huga a másik szomszédja felé figyel, Silberfreund ur megszorítja Betti kisasszony kezét és furcsán néz réá. Szép időben, ha tíz órán túl is künn ülnek, az este ábrándossága elragadja őket s akkor Silberfreund ur megkérdézi Betti kisasszonyt, hogy szereti-e s szereti-e majd hiven addig, mig módjában lesz őt feleségül venni?

Es Silberfreund ur mindennap keresztül megy a párisi udvaron, bár nem láthatja Betti kisasszonyt. Olykor a kisasszonyt megfogja a sejtelen: most meg erre! S akkor mélyebben hajol a munka fölé, hogy a kontya se lássék, mert ha ezek a leányok sejtének az ő titkát, akkor elsülyedne szögényében.

korunk szellemével bántó ellentétbe helyezem, s követelem, hogy e bajon az illetékes tényezők sürgősen segítsenek. Kik az illetékes tényezők? Állam és egyház! A segítség pedig: párhuzamos osztályoknak a felállítása. A logika végső tétele; hogy vagy az állam, vagy az egyház hozzanak a legigazibb kulturális érdekek új áldozatot s állítsák fel a párhuzamos osztályokat. Ez az okoskodás tiszta, következetes és nincs zökkenője. — Ámde ha ezt írom, akkor az illetékes és kevésbé illetékes tényezők azt fogják rá mondani, hogy nagyon helyes, és még vagy 20 esztendeig kedélyesen utasítanak el százakra menő tanulókat a nyiregyházi főgymnasiumból világos kárára a közérdeknek. — Sőt többet mondok, a cikkem oly egyenes logikája dr. Mezőssy úr tollát sem hozta volna munkába, s nem segített volna a kérdés megoldásának sürgetésében azzal, hogy igen hatékonyan járult a közfigyelemnek irányításához és állandósításához.

Nyilvánvaló tehát, hogy a cikkem célzott eredményére kedvezőbb a kifogásolt logikai lapszus. Talán nem szükséges magamat e lapszus következményei ellen védelmezni. Ha ugyanis láttam azt, hogy van túltömöttség, hogy azon segíteni kell, és segíteni lehet, úgy bizonyára fáradság nélkül kellett látnom azt is, hogy miként kell segíteni. A látásom körvonala az államot és egyházat határolják ugyan, de a kitűzött cél bizarr színezést kíván, s nem lehet megállapodni már itt.

Az ellentétes érdekek felkeltése szülte világ kezdetétől fogva a legnagyobb eredményeket.

Többet nem mondok!

Ezek a leányok természetesen igen jól tudják az ő titkát, mert Silberfreund ur mindennapos átjárója a párisi udvarnak s így kitudták a nevét, a foglalkozását, a multját és a jövődjét.

II.

A vége.

Azelőtt a párisi udvar Budapest leglátványos palotája volt, most el van hagyatva, le van nézve, cipészek tanyája, csak az megy rajta keresztül, a ki a Koronaherczeg-utczából a Kigyó-utczába akar kerülni. A varróműhely azonban tökéletesen a régi Elő, az első helyen egy sovány, rút kis teremtes ül, akinek a keze, a szeme és a nyelve sohasem pihen. Jó lelkű, szaporanyelvű kisasszony, a ki barátokzik az alája rendelt társnókkal s mindenképen azon van, hogy ne érezze magát nálók idősebbnek.

Azelőtt Henrietta volt az a jó, öreg kisasszony, most Betti. Fölvitte heti tíz forint bérre és igen boldog. Nyugodtan, békességben él, nem bántja sem a mult, sem a jövő. Az élet neki a ma, mely újra kezdődik, ha véget ért. Itt ül husz esztendő óta és igen természetesen tartja, hogy itt ül. A mi vágya van, az is itt ezen a helyen elégíthető ki. Föl akarja vinni tizenkét forint heti bérre, hogy valamit félre rakhasson magának s idővel saját műhelyt nyithasson. — Egyébképen pedig csak úgy érdeklődik a szóba kerülő apró történetek iránt, mint a többiek. Sokszor emlékeinek gazdag tárhá-

Kiegészítésül szabad legyen Szabolcsmegye felsőbb oktatási viszonyairól egy kis vázlatot megköszönnöm.

A legközönségesebb, de ma már az elemi ismeretknél magasabb képzettséget követelő életpályákra előkészítő oktatást nyújtó intézmény szerfölött kevés van Szabolcsmegyeében. A nyiregyházi főgymnasium és a nagy-kállói algymnasium. Épen azért ez utóbbi egyébként kifogástalanul működő intézetet nem csak megsemmisíteni nem szeretném, de altruisztikus érzésem egész hevével óhajtanám, hogy hasonló kulturális intézet Kis-Várdán és Nyir-Bátorban is állítatnék fel, amelyek gyűjtője a felsőbb oktatásban a nyiregyházi főgymnasium lenne.

Az az ötletszerű gondolat, amely dr. Mezőssy Béla úr tollát megszólaltatta, — remélem — kelően expiálva van az eddigiekkel is, de még inkább, ha egy utolsó indokomat tárom fel, s ez az, hogy a nagy-kállói gymnasiumnak hatását és jelentőségét állítottam szembe akkor, ha jelenlegi helyén marad, s ha netán egyesítették a nyiregyházi főgymnasiummal.

Meggyőződésem, hogy a mai kényeszer helyzetben belterjesebben lehetne a hatását Nyiregyházaan kifejteni.

Közügyek.

— **Ülések a vármegyénél.** A közigazgatási bizottság rendes havi ülését f. hó 17-én d. e. 9 órakor tartja meg a vármegyeháza nagytermében. Ugyanaz nap d. u. 3 órakor az árvaügyi felelősségi bizottság szintén ülést tart.

— **Jegyzői nyugdíjválasztmányi ülés.** A község jegyzői nyugdíjválasztmányi folyó hó 22-én d. e. 10 órakor, a vármegyeháza kistermében ülést tart.

zából ő ránt elő egy-egy mulatságos kis históriát, azzal kacagtatja meg a többieket. Szeretik is, ragaszkodnak hozzá és nem zsebnőzák magukat előtte. Mert ma a varróleányok nem olyan teoretikusan álmodozók, mint Betti kisasszony idejében. — A kinek most titka van, az maga fecsegi ki s tizenkét órakor, meg este hétkor fesztelenül fogadja a műhely előtt várakozó gavalier üdvözlését és kíséretét.

Betti kisasszony mesél:

— Képzéljétek, miről álmodtam ma? Az én első szerelmemről.

Derült ah-kialtások.

— Igazán csodálatos, mert legalább tizenöt esztendeje, hogy nem láttam s legalább tíz esztendeje, hogy nem gondoltam rá. S az éjjel álmodtam, hogy eljött hozzám és én azt mondtam:

— Ah, Silberfreund ur, hogy kerül ön ide?

— Ő pedig egy négy krajczáros tart a kezében és azt kérdi:

— Engedelmet kérek, nem tudna egy négykrajczáros váltani?

— Szívesen, mondom én és fölváltom a négykrajczáros.

— Kérem, hatot tetszett adni, mondja ő és élém tartja a krajczárosokat.

— Én megolvasom és csak négynek találok. Ő váltig erősítgeti, hogy hat. Ezen aztán összevesztünk s talán még most is veszekednénk, ha föl nem ébredtem volna.

— **Pályázat jegyzői állásra.** Kis-Léta községben lemondás folytán üresedésbe jött jegyzői állásra pályázat van hirdetve. A kérvények f. évi augusztus hó 30-ig a nyirbatori járás főszolgabírájához nyujtandók be.

— **Hirdetmény.** Értesitem az érdekelt fegyveradófizető egyéneket, hogy az 1898/99. évre szóló fegyveradó kivétési lajstrom folyó hó 16-tól számított 8 napi közzemlére lesz kitéve a városi adóhivatalban, ebből kifolyólag figyelmeztetem az érdekelteket, hogy: a) azon adózók, kik a kivétési lajstromban tárgyalat adonemmel már a mult évben is meg voltak róva, a lajstromnak közzemlére kitétele napjától; b) azon adózók, kik a kivétési lajstromban megállapított adóval a kivétés évében első ízben vannak megróva, adótarozásuknak adókönyveskéjükbe történt bejegyzésétől számított 15 nap alatt netaláni felszámamlásaiukat a városi közigazgatási iktatói hivatalban beadhatják. — Nyiregyháza, 1898. augusztus 8. — *Májersky Béla*, h. polgármester.

A mai nevelés a gyakorlati élet szempontjából.

I.

Az ős ember, a valódi állatember pusztán a létéért, a mindennapi eledelért küzdött. Ehhez teljesen elég volt neki a vezetésletett testi és szellemi képesség (mar t. i. az a képesség: valamivé lehetni), a leleményesség s az életfenntartási ösztön.

De a hosszú küzdelmekben testileg és szellemileg kifejlődött, megedződött, s mintegy újjá alakult embert a pusztá vegetatio idővel már nem elégíthette ki. Megizmosodott, fogékonyabbá lett s öntudatra ébredt lelkeben magasabb, eszményibb, nemesebb vágyak is keletkeztek. Megkezdte ezek ki-elégítését s ezzel megkezdte a benne élő szellemi képességek dimalását is, alkotván mindenk előtt társadalmat. E szolgálatban valtak ki mar ős idők óta az emberiség jobbjai.

Ezen magasabb célok elérésére azonban új ember anyag, új eszközök kellettek.

Az ős eredetű, vad önző, csupán létét féltő s ezért küzdő állat, ember sohasem volt e célra alkalmas anyag és jegyezzük meg, hogy ma sem az, — valamint a vad,

A kisasszonyok kacagnak ezen az álmon. Az egyik pedig megjegyezte:

— A lutribá kellene rakni.

— Már raktam is, választott Betti kisasszony nevetve. Okvetlenül kijönnek a számain. Megraktam a négykrajczáros, az 4, a veszekedést, az 13 és a szerelem számát, az 21.

— De hátha 6 krajczár volt mégis? kérdi az egyik lány.

— Világosan láttam, hogy négy volt, jelenti ki Betti kisasszony.

Azután megindul a tréfas kombináció, mit csináljon Betti kisasszony a sok pénzzel. — Az egyik indítványozza, hogy menjen férjhez, annyi pénzzel már lehet férjhez menni. — Ő maga műhelyt szándékozik nyitni s már szerződötté mind a leányokat magához. Tréfásan folyt a szó, de lassankint a bohókás terveihez beleszűzött a remény, melegítette a szívet és fölziggatta az agyat. Betti kisasszony egyszerre csak hallgatag lett és mélyen a munkája fölé hajolva, álmodott a holnapi gazdaságról. Végig álmodta, mint látja a lottóban bekariakázva az ő számait, mint ront be az örömhírral a műhelybe, mint veszi át a pénzt, keres helyiséget magának. Végig az egész rózsás jövő megjelent előtte és eltöltötte édes boldogsággal.

Midőn este lefeküdt, nem tudott elaludni, tovább özöngötte álmait. Tervegetése közben a mult éjjeli álom is eszébe jutott; Silberfreund ur, a ferdeszájú, első szerelme, s az

harcias küzdelem sem volt alkalmas erre! A magasabb társadalmi életnél új ember új anyagra, új harci eszközre, az erőknek újra foglalkoztatási módjára van szükség! S ez volt a munka!

Ez új küzdelemre (a társadalmi munkára) az állat-embert azonban mindenképp előtti időmítani, szelidíteni, ránevelni kellett, sőt kelendő örökké úgy az egyed, mint a társadalom érdekében.

— De miként?

Tán tisztán a vallásos érzületre való hatással s annak kihasználásával? Ez ugrás lenne az ember fejlődésében! Ez építés lenne olyan alapra, amely még nem teljes! Mert hisz a vallásos érzület az emberi fejlődéstörténet, de sőt a mindennapi élet-tapasztalat tanúsága szerint is a küzdelemben edző időt öntudatra ébredő lélek első sejtjele. mely függésnek látásából és csekélységének beismeréséből kezd való alakot nyerni, kezd mint a lélek legszebb virága fakadni. A vallásos érzület az ember alapos, mely tudásának legnemesebb, édes gyümölcse; a vallásos érzület a gondolkodni tudó, az élet tapasztalatokat helyesen mérlegelő embernek különleges, saját filozófiája, mely a tudás és megfigyelés különbözősége szerint nagyon különböző lehet ugyan, de meg van mindig. Meg van ez, ha mindjárt negatív értelemben is!

Legtisztábban ragyog ott, a hol a lélek megtisztult világnézetekkel s az élet tapasztalatok folytán leszűródött, s emberileg tiszta tudással van eltelve, a midőn is a vallásos érzület az Isten iránti tiszta, őszinte hála s felebarátain iránti szeretet alakjában nyilatkozik meg.

Mert nagyon szépen mondja a Sz. Irás: „Ember a te bölcsességed az úr féleme!” Hogy valaki odáig jusson, tagadhatatlanul sok tudásra, sok tapasztalásra, sok tiszta látásra, nagyon józan és mértékletes életmódra s ami a fő: igaz szerénységre is van szüksége!

Es aztán erre vonatkozólag mondja a zsoltoiró: „az Úrnak titka azoknak adatik, kik őt féltik.”

Az igaz, benső vallásosság tehát azon bennünk élő apró magból nő fel és fejlődik ki, mely eleintén mint a tények által támasz-

egyik leány megszólalása: Menjen férjhez, annyi pénzzel már lehet férjhez menni. Napról napra sem hederített erre a beszédre, de most a fölízgatott képeletbe beleaggatózott ez a szó; menjen férjhez, legyen asszony. Az ifjúkori álmok késő visszénye derengtek benne, újra álmódott nem Silberfreund ur négykrajcárosairól, hanem arról, hogy azt mondja neki: Most már gazdag vagyok, most már nem kell a pénze kedvéért más feleséget venni.

A műhelyben tovább folyt a tréfás tervezgetés és mindenki komolyan várta, hogy este bekarikázzák a Betti kisasszony számait. Betti kisasszony is kacagott a kacagókkal, de csodálatosan érzélgős fájdalom szorongatta a szívét. Mintha ez a lottó-huzás nemcsak egyszerű pénzbeli szerencsejáték volna, hanem az ő megvénül és hirtelen megfűlő szívének a kérdése. Mintha feleletet lesne a számkótló arra a régi elfeledett, együgyű kérdésre: szeret-e? nem szeret? A munka lehanyatlott a kezéből, soha olyan keveset a szorgalmas műhelyben nem dolgoztak, mint azon a napon.

Végre hatra járt az idő. A lányok összecapták a vásznakát és a kis inaslányt a lottóhoz szalajtották: tudja meg a legújabb számokat. Seká kellett rá várni. Míg a kis lány odajárt, mindenki elfogulatlanul akart látszani, de szinte reszkettek az izgatottságtól. Betti kisasszony lemondott a tettezés hiába való kísérletéről, odaállt az ablakhoz és homlokát odaszoritotta a hideg üveghez. Mondhatatlan fájdalom töltötte el a szívét,

tott függőségünk elismerésén alapuló sejtjelem nyilatkozik meg!

E gyöngye kis magból kedvező körülmények és okos ápolás mellett a tiszta vallásosság, a benső hitélet fejlődik ki! Bizonyos viszonyok és oktanbanás mód mellett azonban a kis mag sohasem fejlődik ki, vagy pláne el is pusztul úgy az egyed, mint a társadalom mérhetetlen kárára! Azért nagyon okosan, tapintatosan s ami legfőbb: az önzés és haszonvádszat minden látszata nélkül ápoljuk az ember eme nemes érzületet.

És itt ne feledjük, hogy a vallásos érzület azon arányban és irányban fejlődik ki lelkünkben, amint az ember kimivelése, vezetése, s a vele való bánás mód történik! Ez nem lehet s ha tisztán csak tanítás által belénk oltani, igen, akkor is csak külsőségekben nyilvánuló üres formalitás, sivár tartalmatlanság leend belőle! Ne hogy valaki félreértse, megjegyzem, hogy tanulni lehet, tehát kell is tanulni a vallást, illetve ennek formáit! De mindig támogatni kell nemes cselekedeteket által! 'S míg a főpapok és latifunditák bérbé adni birtokaikat, a rajtuk élő ember anyagok bárkinek kiszolgáltatják, ne csodálkozzanak, hogy a nép minden templom daczára vallástalanabb és vallástalanabb lesz.

Ha tehát az állatembert a társadalmi munkára alkalmassá tenni akarjuk tenni; akkor e czéla először is idomítani, nevelni kell különleges eszközökkel.

Melyek legyenek ez eszközök, vagyis mit kell e czéloból tennünk? Az ember fejlődési története elég világosan kijelöli a teendőket! Mindenekelőtt megfelelő foglalkoztatás (a régi küzdelem pótlására) és szigorú, egyszerű, spártai életmód (a régi sok nélkülözés pótlásául) mellett ki kell fejleszteni, edzeni a zsege emberi testet és lelkét!

A régi, — de létföltétlenül megszabott — küzdelem módját a társadalmi életbe léptet embernél a munka kell, hogy pótolja; e munkából kiki hajlama és képessége szerint kell, hogy az a fiatalságnak kijelöltessek.

E munka körök kijelölése, vagy választása előtt azonban számolnunk kell az embernél legalább a következő 4 fontos ténynyel és körülménynyel:

1) Hogy a született állat-embert minde- nek előtt ki kell fejleszteni testileg és lelki-

mintha első szerelmében most újra csalódott volna.

Egyszerre csak befordul a kis lány a párisi udvarra. Szaladva jött, kezében egy keskeny papírszelettel. A lányok megdermedten várták, senki sem mert elébe menni. És mindenki iparkodott arra gondolni: nem jöttek ki abban a babonás reményben, hogy akkor annál-inkább kijöttek.

A kis leány átadja a czédulát Betti kisasszonynak. Nehány másodpercig megfordítva tartja a kezében: nem meri megnézni. Aztán tétozáva fordítja meg. A lányok egy bogba verődnek körülötte, egymás fején keresztül nézik a czédulát.

Betti kisasszony keze lehanyatlak.

— Nincs, mondja, aztán nyomban közbömbös akar lenni.

— Csak a tizenhárom jött ki, mondja erőlködött hangon, 4 helyett 6. 21. helyett 47. Aztán hirtelen kapja magát és megy.

Az uton egyre a számaira gondol.

— Mégis csak 6 volt, neki volt igaza, gondolja magában, rosszul magyaráztam az álmot. De hát a 21? Hisz ez a szerelem száma, 47 pedig élet-halált jelent!

Mire hazaért az ő szegényes kis lakásába, tisztában volt ezzel a rejtélyvel is. Leborult az asztalra és engedte folyni a néma könynyeket.

Az álmoknak van igaza, 47-et kellett volna rakni, mert az első szerelem az élet és halál kérdése.

leg; más szóval: fel kell nevelni, ami leg- alább is 20 éves koráig eltart.

2) Hogy azt a régi, önfentartási ösztö- nön alapuló önzést, nyereséget, vadásgot s egyéb állati tulajdonokat az *ki kell belőle ölni*, vagy legalább is mérsékelni. Es nem, ma int mai nap teszszük, életre való, eletes stb. jelszavak alatt grasszálni hagyjuk az igazi haladás vesztére!

3) Hogy azt az isteni szikrát, melylyel születünk, vagy ha úgy tetszik: azt a szelle- mi képességet, valami lehetni, előbb szintén fejleszteni, növelni, edzeni s öntudatra ébresz- teni kell; ami szintén legalább annyi időt, tehát nagy átlagban 20 évet igényel, mint a test felépítése!

4) Hogy az emberben levő életerőnek, annak a régi vad szenvedélynek, az egyéni energiának, — mely a pusztá létközdelemben csak rombolni s pusztítani kész, mert kielégít- ést kíván, — jelöljünk ki megfelelő teret, szebb, nemesebb és eszményibb irányt.

Szóval: mindenek előtt számoljunk az ember kisebb-nagyobb mértékben még ma is veleszületett állati tulajdonságaival és hajla- maival.

Iparkodjunk tehát az ember első fejlő- dési korát (általában mintegy az első 20 évet) arra használni fel, hogy testileg lelkileg ép- ségben kifejlődjék, megedződjék, felfogásaiban eszményibb és tisztultabb, testi vágyaiban és szenvedélyeiben mérsékeltébb, jó szóra és kötelességre hajló stb. stb. lényeket, azaz: valódi embert nevelhessünk! Tehát neveljünk, vagy állítsunk elő mindenképp előtly anyaga- got, mely a társadalom magasztos czéljainak szolgálatában beválik, s maga is boldog lehet!

Ez a legeslegesítő teendő!

Csak második sorban, midőn már az első feltételeknek megfelelő, tanítsuk ki, oktassuk ki bizonyos szellemi, testi ügyességekre, melyeknek a maga javát a társadalom hatá- rain belül szolgálhatja, munkálhatja.

Csak második sorban képezünk ki a szak- embert és pedig úgy, hogy eleintén csak las- san szoktassuk hozzá; ne tőmjük meg lel- ket, ne erőltessük meg testét idő előtt, mert ez által testét elsatnyítjuk, lelkét megcsömö- ritjük annyira, hogy midőn az életbe — ehez az igazi tanító-mesterhez — kerül, már kép- telen, vagy legalább kedvtelen lesz a további és annyira fontos önképzésre; és beáll azon szomorú tünet, hogy neki adja magát a léha életmódnak.

Azért is tartuk be az Isten által kijelölt, vagy ha tetszik: a természet által kijelölt sorrendet, mely egyedül felel meg az ember fizikai és szellemi természetének, az emberi társadalom létfeltételének, az egyed és az összemériség nemesebb czéljainak.

Es most vizsgáljuk meg a helyzetet s vessük fel a kérdést, vajjon a gyermek s az ifjuság nevelésénél betartjuk-e és pedig: betartjuk-e egész szigorúan a természet törvé- nyéinek megfelelően e szempontokat? Csak részben! Mondhatnók: csak elszigetelten. De egész nagy átlagban véve a helyzetet, mond- hatjuk, hogy nem.

Vagy egyben, vagy másban, de mindig hibáznak; valamelyest mindig eltérünk a ter- mézet törvényeitől. — S az idővel végtelen- nül megbosszulja magát. Hiszen már a csalá- di életben is, hol az ifjú gyermek a meg- szokás törvényeinél fogva mintegy uj ter- mézettel ruháztatik fel, — igen sok aprónak látszó, de egész életünkre erősen kiható hajlamokat, szokásokat sajátít el a gyermek. És pedig nagyon sokszor rossz hajlamokat és szokásokat.

(Folyt. köv.)

A magyar liturgia.

A görög szertartású katolikus magyarok országos bizottsága a következő értesítést teszi közzé:

A görög-katolikus magyarok országos bizottsága, amint ezt már megalakulása alkal-

mával jelentette, csak a hittestvérekhez szétküldött csatlakozási ívek visszaérkezése után, az ősz folyamán fogja működését az illetékes egyházfőnök való tisztelgessel megindítani s egyelőre arra szorítottok, illetve szorítottok, hogy tisztán vallásos alapon folytatandó mozgalmanak indokairól és célzatairól úgy a hazai, mint a külföldi katolikus sajtó kellőképp tájékozassa.

Önként értetik ugyan, hogy a mozgalomhoz való csatlakozás hittestvéreinknek később is mindenkor nyitva marad; mindazonáltal tudatni kívánjuk testvereinkkel, hogy a jelzett lépéseknek megtétele érdekében a hozzánk csatlakozó vagy még csatlakozni kívánó hitközségek és magánosok jegyzékét az évi szeptember hó végével ideiglenesen le fogjuk zárni. Felkérjük tehát azokat, akik még jelentkezni kívánnak, hogy csatlakozási nyilatkozataikat az említett időpontig iródnakba (Budapest, VI. váci-körút 37. szám I. emelet 2. ajtó) beküldeni sziveskedjenek.

Együttal számot adunk az eddigi csatlakozásokról. Beérkezett eddig hitközségek részéről 125 csatlakozási ív 41,035 aláírással, magánosok részéről pedig 39 ív 219 aláírással, összesen 41.524 aláírással. Minden aláíróra mint családfele az aláíron kívül még három családtagot számítva, ez 165.016 lélekszámnak felel meg.

Megjegyezzük még, hogy számos nagy hitközség, mint például Hajdu-Dorog, Hajdu-Böszörmény, Mária-Pócs stb. csak azért nem küldték be csatlakozási íveiket, mert azok már 1865-ban meghatalmazást a hajdudorogi végrehajtó bizottságnak s így programmunk második szakasza értelmében már csatlakozottaknak tekintendők.

Mínthogy pedig a programmunk indoklására szétküldött felhívásban a magyar liturgiát sürgető görög-katolikus magyarok lélekszámát kerekben kétszáz ezerre becsültük, a még kint levő lévek bevarása nélkül is bátran állíthatjuk, hogy tényleg az összes görög-katolikus magyarság, a román egyházmegyekben lakók kivételével, csatlakozott mozgalmunkhoz.

Budapesten, 1898. augusztus 8-án.

Az Országos Bizottság.

Tanügy.

Tudnivalók a jövő iskolai évré.

A helybeli szülők jogosult igényeit szem előtt tartva, tudomására hozom azon helybeli szülőknek, kik fiaik számára a legközelebb megnyíló 1898—99-ik évben a főgimnázium I. és II. osztályában helyet óhajtanak biztosítani, hogy fiaikat július hó első három napjának délelőtti óráiban beirathatják. Július hó első napján, reggeli 7 órától bezárólag az ág. hitv. evang. tanulók vétetnek fel, másodikkán és harmadikkán a más felekezetűek.

A jelentkező tanuló iskolai bizonyítványait s keresztlevelé alapján vétetnek fel.

Ha a jelzett időben felvett tanulók a jövő tanév elején szeptember hó 4-ig bezárólag az osztályfőnöknek személyesen nem jelentkeznek, a belépésre való jogosultságukat s befizetett díjakat elvesztik.

Különböen a jövő évré vonatkozó beiratások szeptember 1, 2, 3, napjain eszközöltetnek. A javító és pótló vizsgálatok augusztus 30, 31-ikén tartatnak.

A főgimnázium egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak az a tanuló léphet, ki az elvégzett osztályi rendes tantárgyaiból legalább is elégséges osztályzatot kapott.

Azok a tanulók, kik reáliskolából vagy polgári iskolából a gimnáziumba akarnak átjönni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni. E vizsgálat az elhagyott és újonnan választott iskola tantervei között mutatkozó lényeges különbsétre terjed ki.

A gimnázium V. osztályába belépő tanuló szülője, illetőleg gyámja köteles kijelenteni, vajjon fia, illetőleg gyámoltja az 1890. évi

XXX. törvényezik értelmében a görög nyelvet, avagy az idézett törvényezik által meghatározott más tantárgyakat fogja-e tanulni.

Minden tanuló a felvételre személyesen és *rendszerint atyja, anyja vagy gyámja* kíséretében tartozik az igazgatónál jelentkezni. Azok a szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük vagy gyámfiok felvételekor alkalmas helyettest tartoznak bejelenteni, kire a házi felügyelet és nevelés tekintetében köteleseiket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésre bízott tanuló felől az igazgató vagy osztályfőnök értesítését elfogadhassa. A szülők és gyámok e részben minden változtatást személyesen vagy írásban tartoznak bejelenteni az igazgatóságnál.

Oly tanulóknak, kik egy kötelező tantárgyból kaptak elégtelen érdemjegyet és a kiket a tanári testület képeseknek tart arra, hogy a szünet alatt önszorgalmukból pótolhatják mulasztásukat, megadhatja a jogot, hogy a jövő iskolai év kezdetén javító vizsgálatot tessenek. Ezen javító vizsgálat, ha a tanuló a kitűzött időben jelenik meg arra, díjtalan.

A felvételnél minden tanuló 2 frt felvételi díjat fizet, mely díjnak lefizetése alól senki sem menthető fel. Fizet továbbá minden tanuló a gimn. alapra 1. országos nyugdíjalapra 3 frtot, 50 krt ifj. könyvtárra.

A tandíj 24 frt. Ez összeg két részben és pedig fele része a beiratáskor, másik fele részben február hó 1-én előre fizetendő. Az igazgatónak nincs joga fizetési halasztást adni.

Azon tanulók, a kik magukat részben vagy egészen a tandíj fizetése alól felmenteni óhajtják, tandíj mentességüket kérelmező folyamodványaikat kellően felszerelve, a főgimnázium kormányzat tanácsához czímelve, aug. hó 15-ig a főgimnázium igazgatójához nyújtásuk be. Később beadott folyamodások tekintetbe nem vétetnek.

A magán tanulók 40 frt vizsgálati díjat fizetnek s ezenfelül a gimn. alapra 10, nyugdíj alapra 3 frtot. A 13 frt a beiratás alkalmával előre fizetendő. A magán tanulók ezen felül vallástani vizsgálati díjat is fizetnek a vallástanároknak, és pedig a keresztény tanulók 3—3 forintot, az izraeliták 5 forintot.

A tápintézet szeptember, 1-én nyílik meg. A tápintézetbe vallásfelekezeti különbség nélkül vétetnek fel a tanulók.

A tisztességes ebéd és vacsora díja egész évre 50 fr., mely összeget a tanuló két részben előre tartozik befizetni.

Martinyi József,
igazgató.

Korékpár-verseny Nyiregyháza.

A Nyiregyházi kerékpár-egylet 1898. évi augusztus hó 20-án, Szent-István napján a Nyiregyháza—Rakamaz, illetve Nyiregyháza—Nagy-Kálló közötti országúton kerékpárversenyt s ezt követőleg a sóstói fürdőben nyári mulatságot rendez, melyre meghívja a társjegyleteket, sportársakat és a kerékpársport pártolóit ez uton is.

Jelvények, melyek úgy a versenyeken, mint az esti mulatságon való részvételre jogosítanak s mint igazolványok, láthatóan hordandók, a *Tahy István* úr üzletében és a versenyenél valamint este a mulatságon 1 koronáért kaphatók. Kerékpáros egyletek tagjainak ingyen.

A megállapított versenyszabályok a következők:

1. Nevezési zárlat: 1898. augusztus 18-án déli 12 óra.
2. Nevezések az egyleti titkárság czímére küldendők. (A borítékra „Nevezés” szó irandó.)
3. Tét nélkül nevezés nem fogadtatik el.
4. A versenybizottság nevezéseket indoklás nélkül visszautasítatik.
5. Versenyezni csak illetem nem sértő sportszerű öltönytben szabad.

6. A versenyekben csak műkedvelő (amatour) kerékpárosok vehetnek részt.

7. A versenyeknél a keresztelés vagy bármely rendellenesség, mely által más versenyző akadályozva van, díjvesztést von maga után.

8. A verseny elleni esetleges óvások az illető versenyszám után azonnal a bizottság elnökénél teendők meg.

9. Nem indulás esetén a tétek visszaadásának helye nincsen.

10. A versenybírótság ítélete felelbezhetetlen.

11. A versenyeknél csakis 12 kgr.-nál nehezebb, jól működő fékkel és csengettyűvel ellátott kerékpárok használhatóak.

12. Vezetők alkalmazása verseny közben nincs megengedve.

A versenyek és ünnepély sorrendje a következő:

1. *Távverseny* a Rakamaz felé vezető országúton a nyiregyházi és más hazai kerékpáregyletek tagjai részére. Indulás délelőtti 10 órakor. Táv: 30 kilométer, 15 kilométerre fordulóval. Elsőnek nagy ezüst, második- és harmadikkán kis ezüst érem, negyediknek bronz érem. A harmadik díj csak az esetben adatik ki, ha legalább 5 versenyző indul, a negyedik csak ha legalább 7 versenyző indul. Tét: 5 korona.

11 órakor a távversenyzők vissza érkezése és fogadtatása.

Délben közös ebéd a Korona vendéglőben.

Délután 4 órakor kivonulás a nagykállói ország-utra a rövid távolságú versenyekhez.

2. *Vendégek versenye.* Idegen kerékpáros egyletek tagjai részére. Tavolság: 5000 méter, fordulóval. — Elsőnek ezüst, második és harmadikkán bronz érem. Tét nincsen.

3. *Egyleti verseny.* A Nyiregyházi Kerékpár-Egylet tagjai részére. Táv: 5000 méter, fordulóval. Elsőnek ezüst, második és harmadikkán bronz érem. Maximális időtartam, melyen belül a díjak kiadatnak 12 perc 30 mp. Tét 3 korona.

4. *Helybeli verseny.* Nyitva úgy az idegen, mint végleges műkedvelő kerékpárosok részére, ha nem egyleti tagok is. Táv.: 3000 méter, forduló nélkül. Elsőnek ezüst, második és ha legalább 5 versenyző indul, a harmadikkán bronz érem. Tét 2 korona.

5. *Lassu verseny.* Nyitva bármely kerékpáros egylet tagjai részére. Táv.: 50 méter. Nyertesnek ezüst, másodiknak bronz érem. Tét 1 korona.

A versenyek befejezte után társas kirándulás a Sóstóra. Este 8 órakor közös vacsora. Díjak ünnepélyes kiosztása 9 órakor. Vacsora után tánc.

A versenyeknél a nézőközönség részére az országút mentén elkülönített helyek tartatnak fent.

Kordonokon belül csak a versenyintézőség és a versenybírótság jelvényekkel ellátott tagjai; valamint az induló versenyzők és eltolóik tartózkodhatnak.

Helybeliek részére külön meghívók nem küldetnek szét.

Hirek.

— **A király születés napja.** Ó felsége születés-napjának évfordulóját, augusztus 18-át készült megünnepelni Szabolcsvármegye és Nyiregyháza város közönsége a jövő héten csütörtökön. A hálaadó iszenítészteleken a hatóságok testületileg jelennek meg, délben pedig a Korona szállodában közeledet rendeznek.

— **Kinevezés.** A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke *Janosch Rudolf* végzett jogászt, vármegyei napdjais irnokot bírósági joggyakornokká nevezte ki s szolgálatfőtelére a helybeli kir. járásbíróshoz osztotta be.

— **Bessenyei óda-pályázat.** Bessenyei György ércszobrát Nyiregyházan ez évi október hónap első felében fogja leplezni Szabolcsvármegye közönsége. Ez alkalomra Bessenyei György érdemeit dicsőítő ódát kíván a megye írni, és tíz drb husz frankos aranyat tűz ki pályadíjúl. A pályázat lejár szeptember 3-án délután 5 órakor. A pályaművet, melynek irodalmi színvonalon álló, abszolút becsű s szavalásra alkalmas költeménynek kell lennie, idegen kézzel írva, zárt jellegű levéllel Mikecz János alispánhoz kell benyújtani.

— **Dalestély.** Erkölsileg fényesen sikerült dalestélyt rendezett a városi dalestély augusztus 7-én a Korona szálloda udvarkerti helyiségében. Sajnos azonban, hogy ez alkalommal intelligens közönségünk nem jelent meg oly számban, mint azt derék dalárdánk megérdemelte volna s mint azt az egyesület az aradi országos verseny előtti elutazása előtt — buzdításul — méltán megvárhatta. Ezen mellőzés okait nem fürkészzük, hiszen azt feltennünk sem lehet, hogy az egyesület ügyét szíven viselő közönségünk ez estélyt szándékosan mellőzte volna s megvagyunk arról is győződve, hogy legelső újabb dalestélyük alkalmával, tömeges megjelenésével fogja kárpótolni törekvő egyesületünket. A dalestélyen előadott darabok a Lányi Ernő-tele mind dallamosságot nélkülöző Szabolcs, dicsőség című kar kivételével, egytől-egyig tetszetek s a közönség tünető éjzenésekben és tapsokban adott ösztésének kifejezést. Leginkább kiváltak még is a Gaal Ferenc által szerzett, hatalmas férfiarok: a Balatoni dalok, Bilincs és Sójahjtás, utóbbi az aradi országos dalverseny közös versenytárában, melyeket s különösebben az utóbbi oly biztos tudással s a hangnyalatok oly bamulatos alkalmazásával adtak elő, hogy ezekkel nemcsak közönségünk, de a jelenvolt szerzőnek is legnagyobb elismerést vívták ki. Most, a midőn derék dalegyletünk pár nap alatt utra kell, hogy Aradon zászlaját a dicsőség reményesével meglobogtassa, őszintén óhajtuk, hogy megérdemelt siker koszoruzza egyletünk kitartó munkásságát.

— **Halálozás.** *Kállay Ubulné* szül. *Kállay Amália* urnő e hó 10-én Nagy-Kállóban 77 éves korában elhunyt. Temetése holnap, penteken délután megy végbe Nagy-Kállóban. Elhunytáról a család a következő gyszajjelentést adta ki: Nagy-kállói Kállay Ubul, — a maga, mint leánya Ernestina férjével nagy-kállói Kállay Kornéllal, gyermekeivel, menyeyével, vejeivel és unokáival; özv. nagy-kállói Kállay Ekeudé szül. potoczki Potoczki Berta; özv. nagy-kállói Kállay Aurélné szül. pazonyi Elek Laura; özv. nagy-kállói Kállay Jenőné szül. nagy-kállói Kállay Zsuzsánna fiával, leányával és vejeivel — számos rokonuk nevében fájdalomtelt szívvél tudatják forrón szeretett jó nejeinek — illetőleg anyának, napajoknak, nagyanyjok, dédanyjoknak és rokonnak *nagy-kállói Kállay Ubulné* született *nagy-kállói Kállay Amáliának* élete 77-ik, boklog házasságának 57-ik évében folyó hó 10-én délután 2 órakor végegyengülésben bekövetkezett gyzásos elhunytát. A draga halott f. hó 12-én délután 3 órakor fog Nagy-Kállóban örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent miseáldozat f. hó 13-án reggel 9 órakor fog Nagy-Kállóban, Oroszon és Napkoron a kegyúri templomokban az egék Urának bemutatni. Áldás poraira!

— **Kerékpár verseny.** A nyiregyházi kerékpáregylet ez évben, Szent-István napkor rendezi első versenyeit. Ez lesz — hogy ugy mondjuk, — első „nyilvános szereplése” az egyesületnek, mely alkalomra meghívta a közelebbi társégyesületeket is, így a debreczenit, szerencsét, miskolczi, kassait, nagyváradi és szathmárit stb. s ezenkívül a diósgyőri vashámor kerékpár sz. tisztviselőit is, akik még ez ideig egyesületté ugyan nem alakultak, de akik között formális alakulás nélkül is erős társulati szellem uralkodik. Az egyesület ezen első versenyre iránt élénken érdeklődnek különösen a debreczeniek, sze-

rencsiek és diósgyőriek, akik ismételtlen ígéretet tettek arra, hogy a versenyre tömegesen átrándulnak. A versenyek és az azokat követő mulatság iránt egyébként élénk érdeklődés nyilvánul városzerte nemcsak a maga nemében Nyiregyházan eddig ismeretlen látványosság iránti kíváncsiság révén, hanem mint egyetlen nyári mulatság iránt is. A versenyek részletes programját más helyen közöljük.

— **Építik a telefont!** A nagyváradi posta és távirdaigazgatóság kiküldöttének vezetése mellett ugyancsak dolgoznak a helyi telefon hálózat felállításán. Az orosi utczán már készen állanak a házak tetéjén a vezetékartók. A Korona tetőzetén kedden állították fel az utolsó. Most a pazonyi utczai házakon dolgoznak. A hálózat a legnagyobb igyekezet mellett is csak szeptember végére készülhet el s a telefon valószínűleg október elején adatik át a használatnak.

— **Elmaradt a színház árverése.** Azaz hogy csak elhalasztódott. Az árverés tudvalevőleg e hó 8-án délelőtt 10 óra volt kitűzve, a végrehajtott takarékpénztár kérvényezése folytán azonban a telekkönyvi hatóság az árverést elhalasztotta. Az elhalasztás minden valószínűség szerint abban leli magyarázatát, hogy a város képviselő-testületének az a határozata, amellyel a színház megvétele határozatott el, még felsőbb hatósági jóváhagyást nem nyert.

— **Aradi országos dalverseny.** E hó 12-én reggel 6 és 1/2 órakor indul a városi dalegylet Aradra, hogy ott e hó 13—15. napjain tartó versenyeken hazánk különböző helyeiről beözönlő legtekintélyesebb dalárdáival felvegye a nemes versenyt. Az egyesület utjában Kállay András védnök, Dr. Ferlicska Kálmán és Bogár Lajos elnökök, Santroch Alajos karmester és Novák Gyula pénztáros vezetik. Aradon 12-én lesz az ismerkedési estély, 13-án az országos dalszővetség választmánya által közö- verseny darabul kitűzött, Gaal Ferenc által megzenésített „Sójahjtás” című karral versenyeznek az összes dalegyletek. 14-én a szabadon választott versenykarokkal versenyeznek az összes dalegyletek, mely alkalommal egyletünk az id. Ábrányi Kornél megyebeli házánkfia által kizárólag e czélra írott dalaim című férfikarral fog versenyezni. 15-én délelőtt, az összes dalárdák megkoszoruzzák a vértanuk szobrát, délután pedig a összkárokat fogják enekelni a dalárdák, az enekelő tagok száma az 1000-et meghaladja. — Az összdarabok eneklése közben lesz megtartva id. Ábrányi Kornél 50 éves zeneirői jubileuma, mely alkalommal az egyesületek gyűjtéséből nagy értékű emléktárgyat adnak át az ünnepeltnek. — A verseny eredménye 16-án tartandó közgyűlésen lesz kihirdetve, s ugyan ezen napon fognak dalosaink haza érkezni.

— **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, özv. *Schlichter Károlyné* sz. Schmiekl Terézia urnő, *Schlichter Gyula* honvedhuszár százados és helybeli négybírtokos édes anyja Győrött, e hó 3-án élete 80-ik évében elhunyt. Temetése 5-én délután ment végbe.

— **Hangverseny.** Örömmel értesítjük olvasóinkat, hogy *Riszdorfer Elza* k. a. zeneakadémiai növendék még e hó folyamán önnálló hangversenyt szándékozik rendezni Nyiregyházan, hogy a zongorajátékban való képességét szülővárosa közönségének bemutassa. A hangversenyen fellép Révész János nagy-bányai ág. ev. lelkész úr is, a kisaszszony testvérbátyja, kinek igen szép és iskolázott tenorhangja van. — E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a *Riszdorfer Elza* k. a. szerzeménye, az „Ibolya-keringő”, melyet szerzője Mikecz János alispán urnak ajánlott, még e hó folyamán megjelenik.

— **Örzik a műemlékeket!** Szakolyban van egy ev. ref. templom mely szakértők szerint a XIII.—XIV. századból való. A szakolyi ev. ref. egyház a már nagyon is om-

ltag állapotban levő templom és torony újra építését határozta el, az építési, illetve az azt megelőző bontási munkálatokhoz hozzáfoglta s a tornyot le fs bontaták. A valóságügyminiszternek ez tudomására jutván, az 1881. évi XXVI. törvényczik alapján rendeletet intézett Szabolcsvármegye alispánjához, amelyben elrendeli hogy a műemlékét képező torony engedély nélküli lebontása miatt a szakolyi ev. ref. egyház ellenében tartson vizsgálatot, a további munkálatokat pedig azonnal szüntesse be. — Ugyanazon rendeletben felhívja a miniszter a helyi telefon pányját, hogy a szintén műemlékét képező kisvárdai váromokon a téglahullás megakadályozására szükséges javításokról gondoskodjanak.

— **10 éves találkozó.** A helybeli főgimnáziumnak 1888. évben első érettségi vizsgát tett növendékei vasnapon tartották meg 10 éves találkozójukat a Sóstón. Azonban, mint az ilyen találkozóknál általában történni szokott, a nagyobb része az érettségi vizsgát tett társaknál, — elmaradt a találkozó. A 18 növendék közül csak 8 jött el a kedves visszaemlékezéseknél szentelőd nehány órá. A volt tanárok közül *Leffler Sámuel* és *Mészáros Ferencet* üdvözölhették igazi örömmel és régi szeretettel a volt tanítványok. Érdekes, hogy mivé lett az első érettségi vizsgálat ifjuság. Ügyvéd van közöttük 2, orvos: 1, mérnök: 2, tanár: 2, állami hivatalnok: 4, lelkész 1, magánhivatalnok: 3, földbírtokos 2. Egy a 18 közül a hova főzött várakozásoknak meg nem felelt. A jelenvoltak elhatározták, hogy 15 év múlva ismét találkozni fognak.

— **A vármegyeháza szobrai.** A vármegyeháza frontján levő két fülkébe tudvalevőleg a vármegye Szabolcs vezér és Szent István szobrát rendelte meg *Kállós Edénél*, a Bessenyei szobor tervezőjénél. A szobroknál azonban, mint szintén tudva levő, az a mulatságos eset történt először, hogy Kállós Szabolcs vezér helyett egy borotvált kopú alakot faragott ki és küldött le, amely állítólag *Aba Sámuel* ábrázolta volna. Tegnap megérkezett az igazi Szabolcs vezér szobra, melynek felállításához azonnal hozzá is fogtak.

— **Eljegyzés.** *Sovány Desző* helybeli kir. trvszéki jegyző eljegyezte *Szomjas Juliska* kisaszszonyt, *Szomjas Károly* t.-dadai földbírtokos kedves leányát.

— **Augusztus havi vásárok vármegyénkben.** A f. év augusztus havában az alább megjelölt helyeken és időben fog országos és kirakó vásár tartatni u. ny.: Nyir-Bakta 22-én, Mária-Pócs 22-én, Nyir-Madr 24-én, Ujfehértó 25-én, T.-Lök 25-én és K.-Várda 29-én.

— **A szabolcsmegeyi takarékpénztár-egylet igazgatóságának** határozata folytán, a jövő 1898/99-ik iskolai évben 12, nagykállói gimnáziumba járó, szegény, de jó előmenetell tanusító ifju fog 30—30 frrtal, együtt 369 frrtal segélyeztetni; kik ezen stipendiumokra reflektálnak, szegénységi és iskolai bizonyítványaikat hozzám, folyó évi augusztus hó 25-ig adják be. *Dr. Bleuer Miklós*, v. igazgató.

— **Árlejtés.** Szabolcsvármegye központi és járási hivatala részére az 1899., 1900. és 1901. években szükséges iroda-szerek szállítasanak biztosítása czélból folyó évi szeptember hó 17-ik napján a vármegyeháza kis termében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

— **Szerencsétlenség a gőzmalomban.** Apagyon f. hó 6-án a Leveleki Májer gőzmalomban *Spitzer Adolf* gépfűtő napszámat a hajtó szij ekapta és ballabának zarárat eltörtte. A szerencsétlenül jart ember balkarján is súlyos sérülést szenvedett. Beszállították a nagy-kállói kózkórházba.

— **Kanyaró járvány.** Bulyon a kanyaró járványszerűleg fellépett. A járvány további fejlődésének megállítására szükséges hatóságok intézkedések megtétettek.

— **Marharakodó állomás.** A földmivé-
ügyi miniszter a m. kir. államasutak Nyir-
egyháza-ungvári vonalán Szabolcsvármegye
területén fekvő *Fényes-Litke* állomást marha-
rakodó állomással engedélyezte.

— **Hermann Ottó Hadházon.** Hermann
Ottó hírneves tudósunk Hadháza érkezett.
A vasutnál az előjáróság nevében a főbíró,
főjegyző, Simon Károly és dr. Imre Gábor
orvos fogadták. A község házánál történt
rövid időzés után négy kocsival kimentek a
közirtokosság tulajdonát képező, mintegy
4000 hold osztatlan legelőre, hol minden
karamot feljárták Délben a poroszai pusztán
bogracsba főtt gulyással traktálták meg a
tudóst. A pásztor-élet tanulmányozása azon-
ban itt kevés sikerrel járt, mert a hadházi
pásztorok nem laknak külön állandóan a pusztán.
A tudós legközelebb a Hortobágyon fogja
tanulmányozni a pásztor-életet.

— **Tüzek.** Egy hét leforgása alatt négy
izben ütött ki tűz Nyiregyházán, illetve a
város közelében. A múlt héten csütörtökön
este a Manda borkorban Merkovszky Pál jómó-
dú gazda tanyája gyuladt ki. A tűzoltóság-
tól két feckendőt szállítottak ki, melyekkel
a terményeket és a szomszédos tanvai épüle-
teket is sikerült megmenteni. Oltás közben
magá Merkovszky arcán és kezén súlyos égési
sebeket szenvedett. — Másnap, pénteken dél-
előtt Nikelszky Sámuelnek a tokaji kőút
mentén levő tanyáján gyuladt ki egy épület;
a tűzoltók ide is kivonultak, de a tüzet a
ceselődésnek a tűzoltóság kérésére előtt
sikerült eloltania. — Szombaton este a lovas-
gárdi nagy laktanyában a pótkeret istállójának
padlásán gyuladt ki az összehalmozott széna,
melynek egy részét azonban szintén sikerült
megmenteni. — Legveszedelmesebb azonban
a kedden este kiütött tűz volt. Mahács József-
nek a Nádor utcában levő háza gyuladt ki
este 1/7 óra tájban. A tűz pár perc alatt
átcsapott az özv. Racsóki Andrásné házára
is. A tűzoltók összes szereikkel kivonultak a
nagy szárazságban és meglehetősen erős déli
szélben könnyen nagy kiterjedésű válható
tűzhöz s bára teljes luggal égő és óriási hőse-
get árasztó, valamint Oldal Belának szintén
kigyúlt házát, már meg nem menthették,
Deák Józsefnek az egyik égő házról 4 méter-
nyire levő házát teljesen megoltalmazták a
tüzet másfélórai megfeszített munka után
sikerült eloltaniok.

— **Kereskedelmi kamarák országos érte-
kezlete.** A kereskedelmi és iparkamarák el-
nökei és titkárai évről-évre össze szoktak
gyülekezni egy-egy kamara székhelyén, hogy
az év közgazdasági eseményei fölött kritikai
szemléltartsanak, maguknak a jövőre nézve
egy programot alkossanak s a főforgó
kérdéseket megvitassák. Ez évben Kassán
lesz ez az országos értekezlet, így határoz-
ták el a múlt évben Szegeden. Az első nap-
okban teoretikus viták és tanulmányok foly-
nak, aztán pedig fölösszik a jelleg s a fel-
vidék ipartelepeinek beutazása következik,
mely egy kárpáti kirándulásban végződik.
Az országos értekezlet augusztus 20. és kö-
vetkező napjaira van kitűzve.

— **Egy debreczeni ügyvéd nejeének vég-
rendelete.** E napokban érkezett meg a nagy-
kallói ev. ref. egyház előjáróihoz a kir. járás-
bírósgazd végzése, mely arról értesíti, hogy a
b. e. Orban Kiss Sára urnó, Nagy János
debreczeni ügyvéd s nagykallói földbirtokos
elhunyt neje, tekintélyes vagyonának egy
jelentékeny részét, — mintegy 8—10 ezer
forintot — végrendeletileg a nagykallói ev.
ref. egyháznak hagyományozta oly módon,
hogy a hagyomány fele részének kamata a
férj — Nagy János halála után azonnal a
szegény gyermekek felruházására s iskolai
könyvekkel való ellátására fordítassék: másik
fele része pedig, tehát 4—5 ezer frt, mind-
addig tőkésítendő, míg a tőke 20,000 frtra
nem növekedik, mikor is a kamatokból 200
frt a nagykallói ev. ref. egyház felkérésének,
— 100—100 frt pedig egy-egy reform. tanító-
nak a fizetéséhez csatoltassék, hogy ezáltal a

reform. magyar iskola tanítójának, e helyen
való könnyebb megélhetése s a nagykallói
ev. ref. egyház fejlődése, virágzása, a távoli
jövőben is biztosítassék s az ev. ref. egyház
kebelében a szeretet munkája a szegény és
árva gyermekekkel szemben gyakoroltassék.

— **Kérelm.** Ót esztendeje mult már
annak, hogy a Nemzeti Iskola első száma
megjelent. — És ez az idő éppen elég volt
arra, hogy lapunk a tanügyi közvélemény-
nek hű képviselője legyen. Ma már a Nem-
zeti Iskola a magyar tanítóknak, tanároknak
közincse. Ide jönnek eszméikkel, ide pana-
szakkal, örömmel s keserveikkel. A Nem-
zeti Iskola viszi a világ elé a tanítóság és
az iskola ezer baját, a Nemzeti Iskola festi
a miniszterium elé a tanítóság sanyaru hely-
zetét, az iskola rabságát. A Nemzeti Iskola
küzd nemes hévvel, igaz lelkesedéssel a tani-
tóság anyagi s erkölcsi érdekeiért s mind-
ezekért nem kér egyebet, csak tömeges pár-
tolást. A Nemzeti iskola ma az iskola szel-
lemi munkásainak a találkozó helye. — Sok
szép eszme pendült meg már eddig is e lap
hatása alatt s ezek közül egy sem tűnt el
nyomtalanul. — Avagy nevezhető-e sikernek
már maga ez a száraz tény is, hogy a Nem-
zeti Iskola egyesített valamennyi iskolát egy
közös czélban: az erkölcsi és anyagi érde-
kek harcában? Es mi, midőn ezeket elmon-
dani bátrak vagyunk, tisztelettel kérjük a
magyar tanár- és tanítóságot: támogassanak
nemes törekvésünkben. Mi tudjuk, látjuk,
hogy a magyar tanító szegény, de még szegé-
nyebb: nyomorult lesz, ha önmagát is
elhagyja. — A tömörülésben van az erő. A
Nemzeti Iskola kitűzte a zászlót, soraközök
alája minden egyes tanító. Harcolja velünk
a magyar kultúra harcát és segítségül diadalra
azt a zászlót, melynek győzelme a tanítók
diadala. Hozza meg a diadal érdekében minden
tanító a maga áldozatát. És tisztelettel
kérjük a magyar kultúra minden egyes em-
berét: terjesszék e lapot! Mert csak így
mondhatjuk el: a mi szavunk a tanítók ha-
talmasszozata, amely többé senkitől sem
kunyorál semmit, hanem követeli az őt meg-
illető jogokat! Eleget hajlongott már ez a
tekintélyes testület, próbálja meg a követelést
is. Mi hisszük, hogy ezzel többre megyünk.
A Nemzeti Iskola nyíltan beszélhet bárkivel
szemben és ezt a szabad hangot joggal hasz-
nálhatja, mert a politikai kauziót letette s
mint ilyen egyedül áll az egész világ hirlapiró-
dalmában a szaklapok között. Kivánatra
ingyen még több számot is küld a kiadóhiva-
lat. A Nemzeti Iskola előfizetési ára: egész évre
4 frt. félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Apróságok a hétről.

A multkorában szóba került e helyütt,
hogy milyen jó dolga lehet Benczy Gyulának,
meg a bandájának, mert az útköltés megéri-
tése és teljes ellátás mellett, három napra
hét száz forintért nem akart kimenni Helgo-
landba egy ezüst menyegzőre.

Ugy látszik azonban, hogy még se Ben-
czyéknek van a legjobb dolguk. Nemcsak
azért, mert mint utólag kiderült hogy Ben-
czyéket a hosszú út fáradsalmi tartották jó
részben vissza, hanem a következőkből is.

A mult csütörtökön este Klobusár altá-
bornaggyal együtt a honvédtisztek a Koronán
vacsoráztán, Benczy muzsikálni akart
nekik az ezredes felhívására.

Azonban Baumeister, a Korona bérlője,
kifogást emelt a muzsika szó ellen, lévén a
szerdai és szombati esték e czélra rendelve,
s így az el is maradt.

Pénteken este egy víz asztaltársaság ide-
zőtt ugyancsak a Korona cinnal berendezett
udvarkertjében. Tizenegy óraker azonban a
villamplák minden előzetes formasságok nél-
kül egyszerre csak kialudtak. Ami ezt jelen-
tette: „Vendégek! Hazafelé!”

A vendégek ugyan nem mentek haza, ha-
nem a „Betár”-ba. De mire oda értek, a Korona-
beli pinczér urak már ott billiárdoztak.

Szombaton este ismét egy más asztal-
társaság hűsölt a Korona udvarán, jégbe
hűtött pezsgő mellett.

Hanem a villamplák kioltása őket is
felbeszakította mulatozásukban.

Vasárnap este meg a dalestélyt tartották
ugyancsak a Korona udvarán. Ekkor már a
villamplák nem aludtak ki olyan hamar,
hanem azért, mikor arról volt szó, hogy a
fiatalisg táncolni is akart volna, az étter-
met nem kapták meg erre a czélra.

Nyilvánvaló, hogy a Korona bérlőjének
még Benczyéknél is jobban megy a dolga!

Vasárnap délután a nyiregyházi főgim-
náziumban 10 év előtt érettségi tett ifjak
— ma már néhányan közülök családos em-
berek — adtak találkozózt a Sóstón.

Persze felidéztek emlékeztükben a diák-
kori eseményeket és élményeket.

Összebeszéltek egy kötetre való annek-
dótát.

Hajh, azok a boldog idők, azok a bol-
dog diák évek!

Hanem azért egyértelműleg megállapod-
tak abban, hogy nem szívesen kezdenék
előlről!

Két apró 10—12 éves fattyút csipett
meg egy rendőr a héten, kedden délután.
Valami jámbor házától csemték el alig vala-
melyes értékkel bíró dolgokat.

A rendőr bevitte őket a kapitánysághoz.

Amint a hivatalos szoba ajtója elé értek,
az egyikben felébredt a szabadság utáni vágy,
hirtelen kiugrott a rendőr keze ügyéből, neki
veselkedett a rendőrség előtt elvonuló hosszú
és szűk sötét folyosón.

A folyosó végén tudvaleg két üve-
gezett lengő légfogó ajtó zárja el a légvona-
tot csendes időben — szeles időben nem
bir vele, olyankor inkább kitámasztják — a
fiu talán ablaknak vélte s neki ugrott az
egyiknek, hogy csak úgy csattant-csörrent a
kizűzött üveg-tábla.

Az egész városbába összefutott a rob-
banásszerű zajra. Hamarjában azt hitték,
egy helyi érdekű Ravachol bombát vetett az
épületbe.

A fiu szerencsésen kimenekült, de a
szent-mihályi utcán elcsipték. Még csak meg
se karcolta magát.

Pár nap óta a Korona mellett, a Gyur-
csány-fele házban egy photoplastikum ütött
tanyát. Igazán gyönyörű képeket mutogat a
világ minden tájékorl.

Valamelyik közelebbi estén a Rajna
vidéke volt „músor”-on. Akkor hallottuk a
következő megjegyzéseket:

- Micsoda gyönyörű vidék!
- Milyen pompás kastély!
- Milyen regényes várrom!
- Micsoda szőlőterületek!

Szóval minden néző más-más szempont-
ból gyönyörködött a látottakban. Egyszer
tán felhangzik az elragadtatás őszinte hangján:

- Micsoda pompás *vicarilli-utak!*

A sötétben bajos lett volna megállapítani,
hogy kitől származott. Bizonyosan olyan
valakitől, akinek a tokaji, meg a kallói uton
a vámbázakig terjedő út járhatlan volta jutott
eszébe!

A „Magyarország” augusztus 4-iki szá-
mából vesszük át es adjuk e helyen a következő
sorokat minden kommentár nélkül:

A *vő hálája.* Megirtuk a napokban, hogy
az Agteleki-utca egy Simon Józsefnek harmadik
leveletét magát és hogy egy *Pollatek* névű
tanuló egy fogta föl karjaiban, hogy baja
nem esett. Ugy értesültünk akkor, hogy Simon
Józsefnek vejének, Huszár Ferencnek üldö-
zései elől akart a halálba menekülni. *Huszár*
Ferenc most a következő sorok közlésére
kért föl benünket:

Alólirott ezennel kinyilatkoztatom és tanakkal is bizonyíthatom, hogy anyóssommal, Simon József-nél mindég a legjobb viszonyban éltem és élek most is; ennél fogva azon bir, mintha anyósom öngyilkossági kísérlete (mely hála érte derék megmentőjének — nem sikerült) egyedül durva bánásmódom eredménye lett volna, egyáltalán nem felel meg a valóságnak és bizonyára téves információ folytán került a legtöbb lapba. Anyósom ezen szomorú cselekedete, egyedül azon magasfokú idegességre vezethető vissza, a melyben már évek óta szenved.

Elmulaszthatatlan kötelességemnek vélem azon derek és igazán csodálatra méltó bátor ifjúnak, a ki életét kockáztatta tette egy ismeretlen életeért, így nyilvánosság előtt mondjak halálát s ezt sajnálatomra a bátor életmentőnek személyesen nem adhattam át, minthogy a derek ifjúnak lakása — szerénysége folytán — ismeretlen előttem s hosszas kutatás után annyit tudtam meg hogy *Pollatsek Miklósnak* hívják és hogy a mult évben *nyireggyházi fogimnázium növendéke* volt. Most pedig, azon mindnyájunkra nézve jó kívánsággal zarva levelem, hogy vajha hazánkban minden intézete ily derek bátor ifjakat nevelne (mert akkor tényleg teljesedésbe menne Széchenyinek azon jóvondólése: Magyarország nem volt hanem lesz).

Maradtam

kiváló tisztelettel:

Huszár Ferencz.

Egy interwiewer látogatása.

— Twain Mark. —

Az erőteljes, ügyes fiatalember fölszólításomnak engedve, helyet foglalt, megjegyezve, hogy a „Mindennapi Trombita” belmunkatára és azután így folytató:

— Uram, önnek remélhetőleg nincs kifogása az ellen, hogy önt meginterviewoljam.
— Hogy ön engem . . . ?
— Hogy én önt meginterviewoljam.
— Oh, úgy! Igenis, igen. Hm, igen.

Ezen a reggelen éppen nem voltam rendben. Úgy látszott, hogy elmém kissé szenvedett. De mégis könyvszekrényemhez mentem és miután ott 6—7 percig keresgéltem, kénytelen voltam a vendégemhez fordulni.

— Hogy írja ön e szót?
— Hogy írom? Mit?
— „Meginterviewolni.”
— Szent atyám! Hát minek akarja azt ön leírni?
— Eszem ágában sincs, hogy leírjam. Csak tudni szeretném, hogy mit jelent.
— Na, ez különös. Hisz megmondhatom, hogy mit jelent, ha ön . . . ha ön . . .
— Oh ez igen szép, ez elegendő és én hálás leszek.
— In: i-n, ter: t-e-r, inter . . .
— Tehát ön i-vel írja?
— Természetes!

Ugy, hát azért kerestem hiába a szótárban.
— Ön tudja, uram, hogy manapság mindenkit meginterviewolnak, a ki feligmeddig neves ember.

— Valóban? Még nem hallottam róla semmit. Nagyon érdekes lehet. Aztán mivel végzi ön azt?
— (Hm . . . hm . . . hm . . . köszönöm alásan.) Néha bottal kellene végezni. De rendszeren úgy történik, hogy én kérdezek, az illető meg felel. — Megengedi uram, hogy önhöz néhány érdekes kérdést intézzek?
— Igen szívesen, örömmel. Igaz ugyan, hogy emlékező tehetségem kissé gyöngye, de a mennyire tehetem, összeszedem magamat és rendelkezésre állok.

— Kösönöm, uram. Elkezdhetem már?
— Tessék.
Kérdés: Milyen idős ön, uram?
Felelet: Juniusban leszek 19 éves.

K. Lehetetlen! En 35—36 esztendősnék véltém. Hol született ön, uram?
F. Misszuriban.

K. Mikor kezdett, mint író működni?
F. 1836-ban.
K. Hogy lehetséges ez, ha ön csak 19 éves?

F. Valóban nem tudom. Ugyebár ön is különösnek tartja?

K. Megvallom, igen. Kit tart ön a legnevezetesebb embernek?

F. Burr Áront.
K. De ha ön 19 éves, akkor nem ismerhette őt?

F. Nos, ha ön jobban tudja, akkor minek kérdez?

K. Bocsanát! Mikor ismerkedett meg vele?

F. Véletlenül jelen voltam temetésénél és akkor fölkerít, hogy ne csapjak nagy lármát.

K. Szent Isten! Hisz ha ön a temetésénél volt, akkor ő már halott volt, de akkor hogy törődhetett azzal, vajjon ön lármát csap-e, vagy nem?

F. Biz azt magam sem tudom. De ő igen különös ember volt.

K. Megvallom, nem értem a dolgot. Ön azt mondja, hogy beszél önnel és hogy már meg volt halva.

F. En ezt nem mondtam.
K. De hát nem volt halott?

F. Némelyek azt mondták, hogy igen, mások, hogy nem.

K. Mit mondtak mások?
F. Ahhoz nekem semmi közöm. Hisz nem az én temetése volt.

K. Engedje meg, hogy egy más kérdést intézzek. Mely napon született ön?

F. Hétfőn, 1693. október 31-én.
K. De hisz ön akkor 200 éves. Hogyan magyarazza ön ezt meg?

F. Nem magyarázom sehogyan.
K. De az imént azt mondta, hogy 19 éves és most, hogy 200. Hisz ez borzasztó ellentmondás.

F. Oh, ön is belátja. Magamnak is különösnek tetszett néha a dolog. Csodálatos, hogy ön mily gyorsan észrevette az ellentmondást. Bámolom gyors felfogását.

K. Kösönöm a bókot. Voltak, vagy vannak-e testvérei?

F. Hm! Én . . . én azt hiszem . . . Igen, de nem emlékszem már.

K. Uram, ez a legkülönösebb állítás, melyet valaha hallottam.

F. Ej, hogy érti ezt?
K. Figyeljen uram. Kinek a kepe ez itt a falon? Nem az ön testvére ez?

F. Igen, igen. Most jut az eszembe. Ez az én testvérem volt. — Vilmos öcsém, szegény Bill!

K. Hogyan, már meghalt?

F. Azt hiszem. Biztosan nem tudtuk soha. Igen rejtélyes eset volt.

K. Igazán szomorú, tehát eltűnt?

F. Igen. Eltemették őt.
K. Eltemették, a nélkül, hogy tudták, hogy meghalt?

F. Dehogy! Jól megvolt halva.
K. Egy szót sem értek, uram.

F. No nézze. Ikrek voltunk és 14 napos korunkban a fürdőakadkban elcsereleltk bennünk és egyikünk megfulladt, de nem tudtuk, melyik. Némelyek azt hiszik, hogy Vilmos volt, mások meg, hogy én.

K. Igazán különös. De mit hisz ön?
F. Tudja Isten! Egyikünknek a hátán egy nagy folt volt és ez az egyik, a ki megfullt, én voltam.

K. Kösönöm, uram, — szólt az idegen és az ajtót felszakítva, kétségbeesetten rohant el.

Kár érte, igazán kedves ember volt.

festői szigetcské, Anno-Bom. Körülenelegve a kék habok, átölelve a habzó tajtékat szóró tenger által, gazdag, forró égővi növényzetben pompázva, az Oceaen drágakövének véle az ember.

Ezt a szigetcskét valami afrikai törzs népesíti, mely törzsek ősei, mint azt a mostani lakói mesélik, rég időkben rabszolgákkal kereskedő hajóról menekültek ide, a szabadságnak gyönyörű földjére.

A legenda, mely az óskori, vagy a múltveleg alacsony fokán álló népeknél a történelmet pótolja, megőrizte emléket annak a hősi fiatal afrikai leánykának, ki a néptörzsre iránti szeretetétől ösztönözötve, tisztá, szeplőtlen szívet megáldva, a tettetés és hadicselsovény oly kiváló adományával birt, melylyel az a nő bírhatott, ki Sámsonat törbe csalta; megőrizte emléket annak, mint áldozta fel életét véreiért s adta oda saját szive véreit, mi alatt a legfájdalmasabb kínok györtörték szegénynek a testét.

A néptörzs királyának saját szavait idézem; úgy mondom el a történetet, mint azt az ő szájából hallottam:

Hallgassatok meg tehát, kedves vendégeim s gyermekeim ti is, mit Umsula apja mesélt el a fiának, s mit édes apám nekem is ismételt.

— Kalamba törzse a világ megteremtése óta szabadon és békeben élt a Kilimandjaro árnyékában elvonuló völgy ölében, egészen addig a sötét éjszakáig, midőn minden, álomba merült. Ekkor, mikor senki se sejtett a arab rabszolgakereskedők egy csoportja tört rá a falunkra s a kit kegyetlenül le nem öltek, azt rabul ejtették mind.

— Fajármot helyeztek a nyakukra s maguk előtt hajtották őket vesszőkkel s hegyes szögekkel kirtv botokkal — férfiakat, asszonyokat gyermekeket egyaránt — hónapokon keresztül, sivatagokon, szirtes hegyeken rettenetes vad erdőkön s zajgó folyamokon végig — még azokat a szegény asszonyokat is, a kik kisdedeiket hordták a karjaikban.

— Számatalan halt meg éhen, szomjan. Sokat szétmarcangoltak a vadállatok. Mások a kigyóknak estek áldozatul. Nehányat pedig más rabszolgakereskedők loptak el úgy.

Végre éjféljában két óratáj, széles nagy folyamhoz értek. Másnap pedig a part közelében hongyozó nagy hajóról sok-sok fehér ember jött kardokkal lándzsákkal, ágyúkkal felfegyverkezve.

Ezeknek a fehér embereknek volt sok ruhájuk, pénzük, arany láncuk. De volt ám vasból készült karpereczük és vasláncuk is, mit, miután az arabokkal jó ideig tárgyaltak, megválták, a mi népeink kezükre s lábakra erősítették. Az arabok visszamentek, magukkal cipelve mindazt, a mit a fehér emberekől Kalamba törzséért cserébe kaptak.

A fehérek aztán csolnakaikba tereltek minket, könnyet se hullattunk, mégis úgy zokogtunk; a fehérek azonban csak röhögtek s a csónakokba kergettek, onnan pedig hajóik mélyébe löktek. Csak akkor vettük észre hogy nappal van, midőn a résztvevő nap néhány sugara hatolt le hozzánk börtönünk ajtajának a hasadékan keresztül.

Egyszer egyszer dobbant föl a szívünk örvéndve, amidőn a hullámok elepték a hajó fedelzetét, mert azt reméltük, hogy a habok minket is lesöpörnek s szabadságot lelünk a halálban.

Különös lát fogott el mindnyájunkat, midőn feleségeinket, gyermekeinket sirni, sivitni, zokogni hallottuk; ezek a hangok, mint az égő üszök, úgy értek füleinkbe, szívünkbe; összegubbaszkodtunk és sziszegtünk, akár a tetetetlen kigyók. Kétségbeesésünkbe már azt határoztuk, hogy a kezeinket átkulcsoló bilincsekkel agyonütjük egymást; nőink is erre kértek. ezért esdekeltek, hogy üssük agyon őket s kedves, kedvencz gyermekeinket legelebb. De a fehér emberek kinyitolták börtönünk ajtaját, felkergették a f. fedelzetre s vasbilincsekkel láncoltak oda a padlóhoz.

CSARNOK.

A halál osókja.

— Angolból. —

Nyugat-Afrika partjai mentén, a déli szélesség harmadik s az északi hosszúság harminczadik foka közt fekszik egy gyönyörű

Még egyszer láttuk a nap feljöttét — előttünk pedig a vizek fölött roppant nagy fellegek veltünk látni, olyat akár csak a Kilimandjaro fehér haja emelkednék Kalamba fölött. Elfordítottuk szemünket, azt híven, hogy kegyetlen álom az, mi érzelmeinket fogva tartja, mikor a felhő hirtelen szét-foszlott s ott emelkedett előttünk a zöld hegyecsoport oly üden, oly frissen, mint a Kalamba völgye tavaszának idején, a patakok ezüst sávjá sietvén le meredek oldalán.

Őrülten zajongtunk, küzködünk, de a fehér emberek bilincsei lekötötték s kegyetlen kacajuk gonyolva hangzott mikor ültünk a földön s ámbamultunk a gyönyörű vidékre.

— Ez éjszakán Umzula, fiatal asszonyaink közt a legidősb, s Nalungának, nep-törzsünk egykori büszkeségének és virágjának, most azonban a rabszolga kereskedők rabszolgájának neje, a kártyázó fehérek mellől lassan, de biztosan oda kuszott, hol édes anyja a többi gyermekekkel együtt kuporgott.

Felváltva odapillantott a sötétségbe, a homályba vesző szigetekre, majd atyja és anyja arczárta; égő, ragyogó, izzó pillantással, mintha valami rettenetes elhatározás kezdené égetni az agyát. Elszant, nyugodt, határozott hangon szólott az anyjához, hangosan, hogy minden rabszolga meghallgatta; meg is hallotta s minden láncz egyszerre megszöndült a néma éjszakán.

— Oh anyám, — szölt — bár a rabszolgakereskedők megbecsülnék minden rabszolgát, megkivánják mindegyiket, még az édes anya emőlni csüggő kisdedekeit is, mint ha csak aranytömbök volnának valamennyien; ezek a kereskedők és lélek kufarok még is olyanokká válnak mint a gyermekek, ha magtáják a szerelemnek a tánczát. De csak arra kérlek bíz rád a halál csókjának titkát. Bíz rád csak azt s a holnap nap hajnalán Kalamba törzse fog tánczolni, danolni, ujongni nagy örömmel, szabadon, azon a szép, azon a gyönyörű földön, melyet Isten a fehér fellegen keresztül népünknek mutatott.

— Umzula édes anyja lányáról férje békóira tekintett, a Kalambanok hajdani büszke főnökére, aztán Nalungára, ki ép úgy mint a főnöke csak lebilincselte kezére nézett; aztán végig a törzse többi tagjain mind s végül oda az előttük emelkedő hegylánczolatra.

S az anya megölelvén a leányt titkos, szavakat, titkos beszédet sugott a fülebe; oly titkokat, melyeket csak a fővezérek feleségei és leányai ismernek; majd két folyadékkal teli üvegcsét adott a kezébe. Umzula most, a rabszolgakereskedők egyikének kiáltására, visszakuszott a helyére . . .

— Umzula szerelemnek a tánczát járta sa fehérek, ajkukon érezve a megérkeztet: csókot halál ólébe hulltak mind, követve egy a másikat. Erre Umzula izzó, ragyogó pillantással, feladagdt ajakkal, lélegzet után kapkodva odarogyott anyja lábai elé s annak lábairól leoldotta a bilincseket.

— Ó édes leányom, gyermekem — kiáltá az anya — mért nem ittál a nagyobbik üvegcséből, hogy megmentsd a saját életedet?

— Elég megnyugvás az nékem, hogy megmenthettem a tiedet. Mond meg kérlek Nalungának, hogy a fehér ember csókja által meggyalázott Umzalma utolsó gondolata halála derzébebe is csak ő volt.

Mikor halva összerogyott, a lehullott bilincsek csörgése s a szabadság údváltatása harsant még a füleiben. A rabszolgakereskedők mind halva terültek el a földön.

* * *

Másnap a hajót a vihar a sziklához vetette. A mi a rabszolga-szállító hajóhoz fennmaradt, abból készítették el a megszabadult rabszolgák a kereszlet az Tmzula sírjára.

Közgazdaság.

Frázis nélkül.

E czim alatt „Agrárius” alnév alá rejtőző szerzőtől egy 15 oldalra terjedő röpirat jelent meg a napokban, mely beküldött szerkesztőségünkhez is.

Az érdekes röpiratból közöljük a következő részletet:

Vessük már egyszer félre az üres jel-szavakat, a hazafiaszkodó frázisokat s nézzünk bele ennek a kérdésnek a magvába: Magyarországon a közel jövőben, de bátran mondhatjuk a távol jövőben is, legalább 25—30 esztendőig nincs kilátás arra, hogy a külföldet az általa elfoglalt piaczaiból kiszorítsuk. Egyes iparágakban tán lépést tarthatunk a külföldi fejlett konkurencziával, úgy a belföldi, mint a külföldi piacon, de hogy az elvesztett mezőgazdasági piac helyébe ipari piacokat tudjunk magunknak szerezni, hogy mi az iparból pénzeljünk, az oly illuzió a melyet csak a tudatlanság vagy a naivitás bír megmagyarázni.

Naiv illuzió az, hogy mi emancipáljuk magunkat Ausztria és a külföld iparától, a mint majd a fejlődő iparunkkal emelkedni fog az ország fogyasztó képessége, s hogy majd idővel a nyersterményeket itthon fogjuk elfogyasztani s feldolgozni. Hát ha csak egy évtizedig tart is az átmenet, a míg ennyire jutnak, — pedig hát egy emberöltő is alig elég ahhoz, — ez a tiz esztendő is teljesen elegendő arra, hogy az ugysis súlyos viszonyok közt levő mezőgazdaságunkat teljesen tönkretegyje, s ki lesz vajjon az ipari czikkek fogyasztója, a melyeket az önálló vámterület által megteremtett ipar fog produkálni? Mert az bizonyos, hogy Magyarországon, ebben a földművelő államban, az ipari czikkek legbiztosabb s állandó fogyasztója a gazdáközönség. Ha ezek nem bírnak a földjük után megélni, honnét lesz a vásárló képességük iparcikkokban?

És kivel és mivel akarnak ipart teremteni? Nagy ipart, olyant, a milyenről a külön vámterület hívei ábrándoznak a mely a mezőgazdaság helyett gazdasági alapja lesz Magyarországnak, eleget és jót produkál a belföldnek s exportál a külföldre annyit, hogy egy kis pénz folyjon be az ország kívülről?

Kivel? Van-e Magyarországnak annyi és olyan vállalkozója, a ki a saját tőkéjével ezt a nagy ipart megteremti? S van-e Magyarországnak ipari munkásra való törzskara?

Nincs egyik sem. Se tőkéje, se munkása. Idegen tőkével, idegen munkásokkal kellene megteremteni ezt az ipart. S ez lenne aztán a magyar ipar?

Eszembe jut, a mit közéletünk egy kitűnője mondott nemrég, a mikor Budapest oriai haladásáról, a házak tömeges építéséről beszéltek. Arról volt szó, hogy Budapesten a háziurak a bankok, mert a legtöbb újonnan épült ház bankkölcsönrel van megterhelve.

— Szó sincs róla, — jegyezte meg az illető ur. — A bankok záloglevelei legnagyobb-részt a külföldön vannak, osztrák, belga, hollandi urak zsebében. Azok a budapesti háziurak.

Nos szakasztott ilyen lenne a magyar ipar, amelyet külföldi tőkével teremtenék meg.

S a munkások?

A mezei munkások Magyarországon idegenkednek a gyári munkától. Generációkon át kell nevelni iparra a munkást, míg oly törzs válik belőle, a melyre számítani lehet. Idegen munkásokat idecsodítani, nemcsak azzal a veszedelemmel jár, hogy importálják azokat a szocialisztikus tanokat, a melyeknek hatásait kicsiben már mi is tapasztaltuk, hanem nagyon kétes, hogy azok megtudnák-e itt szólni nálunk. Beletalálnák-e magukat az itteni viszonyokba s nem úgy tennének-e, mint a mi tőtjaink, a kik Amerikába mennek dolgozni, de keresetüket haza

küldik, s ha egy kis pénzt gyűjtöttek, maguk is haza jönnek földet vásárolni?

S vajjon, ha már a külföldi tőke idejönne gyárakat alapítani, az idegen munkás ott hagyán-e hazáját, megszokott környezetét, otthonát, ha itt nem kapna magasabb béreket. Már pedig, az ipari termelésben igen nagyfontosságu tényező a munkabér s ha itt magasabb munkabéreket fizetnének, miképpen konkurrálhatna az új vállalat a reگیekkel, a melyek jóval alacsonyabb béreket fizetnek?

Száz meg száz ily detailkérdés merül fel, mikor a magyar ipar megteremtéséről tesznek említést, de a kik oly könnyeden dobálóznak ezzel a szép frázissal, bezegg megakadnának, ha ezekre a kérdésekre választ követelne tőlük az ember.

Azaz, hogy tán nem is akadnának meg. A mily merészek a politikában, a jelszavak gyártásában és hirdetésében, elég könnyelműen válaszolhatják, hogy — hát megszenvedjük az átmenet minden nehézségeit. Vert és életet az önálló vámterületért! Csakhogy ismerjük azt a reservatio mentalist: sed avenam non. Mert vér és élet nem ér ám semmit az ipar megteremtésénél. Pénz, öríási sok pénz kell hozzá, meg fölébe türelem, kitartás és idő. És mindez az áldozat kinek a nyakába harulna?

Ott vagyunk megint a kiindulási pontnál: a gazda fizesse meg az önálló vámterületnek, a magyar iparfejlesztésnek az árát.

Nem vagyunk annyira pesszimistikusak, hogy a magyar ipar lehetőségét kétségbe vonjuk. Vérbeli agráriusától hallottuk, éppen a vámanket alkalmából, hogy idővel ipari állam akarnk lenni, azá is leszünk, mert hisz minden állam azá lesz idővel, hogyha hosszú éveken át ily irányban halad. Mi azonban ettől még messze vagyunk, mert a mi jövedelmünknek alapja a föld és az, a mi a földműveléssel összeköttetésben van. Mi nem szerepelhetünk ma és a közel jövőben mint ipari, hanem csakis és pusztán mint földművelő állam. Ennek ismer bennünket a külföld s ezt az erdetek nem szabad nekünk kockára vetnünk.

(Vége következik.)

Piaczi árak.

— Augustus 10. —

Buza	8. —	8.55.
Rozs	6.25	6.50.
Árpa	5.30	5.40.
Zab	5.—	5.10.
Tengeri	5.40	5.50.
Szész	literenként	57 1/2.

Első Leánykiházasítási Egylet,

m. sz.

leány- és fiu biztosító-intézet

Budapeston,

Teréz-Kőrút VI. 40—41. szám

Alapított 1863-ban.

Legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjszabások gyermekek biztosítására. Semminemű mellék, vagy bélyegilleték, sem kötvény-díj nem fizetendő. Változtatlan **havli** díjfizetések.

Eddigélí kifizetett biztosított tőke több mint **5.500.000** korona.

Vagyon 1897. decz. 31. **4.000.000** korona.

(48—51)